

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดสุรินทร์เป็นดินแดนที่สำคัญในอดีตมีสิ่งที่เป็นพยานยืนยันหลายอย่างว่า สุรินทร์เป็นแหล่งอารยธรรมและวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรือง วัฒนธรรมที่ปรากฏในปัจจุบันจึงเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงเอกลักษณ์เฉพาะที่บรรพชนชาวสุรินทร์ได้สืบทอดความเจริญ และวิวัฒนาการมายาวนานนับพันปี

จังหวัดสุรินทร์ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างหรือที่เรียกว่า เขตอีสานใต้ตามแนวรอยต่อระหว่างชายแดนไทยกับกัมพูชา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์มีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ อาทิ กลุ่มชาวไทยเขมร ไทยอีสาน(ลาว) และชาวไทยส่วย หรือ กูย ในแต่ละกลุ่มสังคมชาติพันธุ์ต่างมีวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และความเชื่อที่เป็นของตน ซึ่งเป็นลักษณะร่วมเฉพาะของกลุ่ม

ชุมชนชาวไทยกูยเป็นชุมชนเล็ก เมื่อเทียบกับชุมชนชาวไทยเขมร และชาวไทยลาว แต่เป็นชุมชนที่มีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างมาก มีถิ่นฐานกระจายอยู่ในส่วนต่างๆ ของจังหวัดสุรินทร์ อาทิเช่น เขตตำบลเมืองถึง และตำบลบุแกรง อำเภอจอมพระ บางส่วนของอำเภอศรีขรภูมิ อำเภอสำโรงทาบและเกือบทั้งหมดของ กิ่งอำเภอศรีณรงค์

ชุมชนชาวกูย เป็นชุมชนที่มีความเหนียวแน่นทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก มีภาษาพูดของตนเองและมีวัฒนธรรมความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไพฑูรย์ มีกุลศล (2533 : 187)กล่าวไว้ว่า ชาวกูยเป็นคนที่มีระเบียบวินัย มีความผูกพันเป็นเอกภาพในสังคมสูง มีค่านิยม คือ การไม่ลักทรัพย์ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ประพฤติดิฉินทางเพศ ไม่มีความลับในหมู่ชาวกูยด้วยกัน มีความเคารพนอบน้อมเชื่อฟังผู้นำ และไม่ทะเลาะวิวาทกันเอง

กูยที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามแนวเขาพนมดงรัก และตลอดแนวลุ่มแม่น้ำโขง คือ ชนชาติผู้มีส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่ดินแดนส่วนนี้ของโลก โดยสังเกตได้จากขนาดของก้อนหินแดงและหินทรายที่เป็นวัสดุหลักในการก่อสร้างเทวาลัย หรือศาสนสถานต่าง ๆ ส่วนมีน้ำหนักเฉลี่ยประมาณ 500 กิโลกรัม/ก้อนขึ้นไป พาหนะหลักในการขนย้ายชักรากก็คือ ช้างซึ่งมีกูยเป็นควาญนั่นเอง กูยเลี้ยงช้างในจังหวัดสุรินทร์จึงได้รับความสนใจมากกว่ากูยกลุ่มอื่นๆ ในความ

เป็นจริงสุรินทร์ไม่ได้มีเฉพาะภูเขียงช้างเท่านั้น ในจำนวนประชากรภูเขียงช้าง ชาวภูเขียงช้างมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 นอกจากนั้นเป็นภูเขียงช้างทำสวน ซึ่งได้รับความสนใจและกล่าวถึงน้อยกว่ากลุ่มแรก

จากการสำรวจของศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ในปี พ.ศ. 2536 ได้พบชุมชนชาวกูยในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์กว่า 400 แห่งหรือหมู่บ้าน และยังคงมีการสำรวจต่อไป คาดว่าสุรินทร์คือดินแดนที่ชนชาวกูยอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศไทย แต่เนื่องจากชาวกูยมีแหล่งทำมาหากินอยู่กระจัดกระจาย ทำให้ขาดความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาและมั่นคง ประกอบกับการถูกกลืนโดยวัฒนธรรมเขมรและลาว ทำให้วัฒนธรรมกูยดั้งเดิมเริ่มจางหาย การรับเอาวัฒนธรรมเขมรและลาวมานั้น ทำให้เอกลักษณ์ของชาวกูยกำลังจะค่อยๆ สูญสลาย ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อหรือแม้แต่พิธีกรรม

ในจำนวนวัฒนธรรมอันหลากหลายของชาวกูยนั้น วัฒนธรรมการนับถือผีหรือวิญญาณถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ฝังรากลึกอยู่ในวิถีชีวิตของชาวกูย และถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของประเพณีพิธีกรรมต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นการแซนชะหรือการเลี้ยงปู่ตา การประกอบพิธีแกลมอ แกลมแพง เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วย การบูชาผีมือ การเข้าทรง การทำเสน่ห์ห้ายาแฝด และการปลุกเสกเครื่องรางของขลัง ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วล้วนแต่ผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวกูยอย่างแยกกันไม่ออก

พิธีแซนชะหรือการเลี้ยงปู่ตา เป็นประเพณีพิธีกรรมที่ชาวกูยปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน ชาวกูยในตำบลแฉนจะแซนชะเป็นประจำทุกปี ปีละ 2 ครั้ง เพื่อบวงสรวงเช่นไหว้ผีปู่ตา ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของตน และเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของชนชาวกูยทุกรุ่นนับแต่อดีตเป็นต้นมา

การประกอบพิธีแซนชะจะถูกจัดขึ้นบริเวณ “ชะจ๊ะ” หรือศาลปู่ตาประจำหมู่บ้าน โดยมี “เฒ่าจ๋า” เป็นผู้ประกอบพิธี เฒ่าจ๋า คือ ผู้แทนชุมชนที่สามารถติดต่อสื่อสารกับปู่ตาได้ และนำเรื่องราวที่ได้รับการถ่ายทอดจากปู่ตามาเผยแพร่ให้สมาชิกทุกคนในชุมชนทราบและถือปฏิบัติ คำบอกเล่าของเฒ่าจ๋าเปรียบประดุจประกาศิตซึ่งเป็นชีวิตาย เนื่องจากเป็นสิ่งที่ปู่ตาปรารถนาให้สมาชิกในชุมชนปฏิบัติตาม ใครฝ่าฝืนจะได้รับการลงโทษทั้งจากชุมชนและจากปู่ตา และจะถูกชุมชนประณามว่าเป็นผู้นำความเลวร้ายมาสู่ชุมชนด้วย

ในการประกอบพิธีแซนชะ สมาชิกของชุมชนจะมาร่วมพิธี ณ จุดเดียวกัน คือ ชะจ๊ะ เฒ่าจ๋าซึ่งมีบทบาทเป็นผู้ประกอบพิธีตามวัฒนธรรมท้องถิ่น จะได้รับตำแหน่งผู้นำอย่างไม่เป็นทางการจากชุมชนอีกตำแหน่งหนึ่ง เป็นตำแหน่งที่ไม่มีกฎหมายรองรับ แต่มีอิทธิพล มีบารมี ซึ่งสมาชิกทุกคนในชุมชนเชื่อฟังและยอมรับนับถือ เฒ่าจ๋าจะวางแนวทางการประพฤติปฏิบัติให้กับ

ชุมชน วางกฎที่ชุมชนต้องถือปฏิบัติร่วมกัน มีอิทธิพลต่อการคิด การตัดสินใจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน

หากใช้รัฐศาสตร์เป็นแนวทางในการให้ความหมาย การวางกฎระเบียบหรือแบบแผน ความประพฤติ ภายใต้การรับรู้และการยอมรับของสมาชิกในสังคมนั้นก็คือ ที่มาของกฎหมายจารีต ซึ่งแม้จะไม่มีกฏบังคับที่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ก็มีความหมายในทางปฏิบัติและมีผลบังคับใช้ในสังคมชุมชนนั้นๆ เฒ่าจ๋าซึ่งเป็นคนเฒ่าคนแก่ที่ชุมชนพร้อมใจกันเลือกขึ้นมา วิธีการเลือกนั้นแสดงให้เห็นถึงความมีประชาธิปไตยของชุมชนในเรื่องเสรีภาพและความเสมอภาค จะเห็นได้ว่าความเป็นไปในสังคมอยู่ มีความเป็นประชาธิปไตยอยู่ไม่น้อย และถือได้ว่าเป็นประชาธิปไตยบนรากฐานของวัฒนธรรม

การศึกษาวิชาการเมืองการปกครองนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน 2 กลุ่ม คือ ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครองในระบบประชาธิปไตย ผู้ปกครองจะมีอำนาจตามกฎหมาย(authority) โดยผ่านกระบวนการประชาธิปไตยในการขึ้นสู่อำนาจ ซึ่งผู้ปกครองหรือผู้นำตามกฎหมายลักษณะนี้ Max Weber (อ้างถึงในณรงค์ สินสวัสดี, 2523 : 11 - 13) เรียกว่า ผู้นำแบบยอมรับด้วยเหตุผล (rational grounds) ตามลักษณะในทางกฎหมายผู้นำโดยตำแหน่งนี้จะมีสิทธิออกคำสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้นอำนาจเกิดขึ้นเพราะตำแหน่ง ไม่ได้ถือตัวบุคคลเป็นหลักและขอบเขตอำนาจมีเพียงเท่าที่กำหนดไว้ จากการศึกษาพีธีแชนยะเราจะพบผู้นำในแบบที่เรียกว่า ผู้นำแบบยอมรับด้วยบุญญาธิการ (charismatic grounds) เป็นผู้นำที่มีลักษณะพิเศษต่างจากบุคคลธรรมดาอื่นๆ มีความสามารถทั่วไปเหนือคนธรรมดา Max Weber เรียกว่า Charisma หรือบุญญาธิการถือว่าเป็นคุณสมบัติที่ได้มาจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีอำนาจที่มนุษย์ไม่มี และผู้ใต้บังคับจะยอมรับผู้นำแบบนี้มาก ผู้นำที่วานี้ก็คือ เฒ่าจ๋านั่นเอง

การศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีชาวกูยนั้น ส่วนมากจะเป็นการศึกษาในทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา แต่มิได้ครอบคลุมถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคนในชุมชน ในความเป็นจริงแล้ววัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อที่เป็นตัวกำหนดโครงสร้างสังคมและแบบแผนพฤติกรรมนั้นมิได้หมายถึงเฉพาะพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ และสังคมเท่านั้น หากแต่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนด้วยดังที่กล่าวถึงเฒ่าจ๋าข้างต้น

Tanebe Shigeharu, 1988 (อ้างถึงใน อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2543 : 98) ได้ศึกษาพิธีกรรมและความเชื่อและเสนอว่าความเชื่อซึ่งแสดงออกในพิธีกรรมเป็นพื้นฐานทางอุดมการณ์ในการระดมให้คนเข้าร่วมจัดตั้งเป็นองค์กรทางการเมืองในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนั้นระบบความเชื่อเรื่องผีจึงมีบทบาทสำคัญในทางการเมือง เพราะเป็นกลไกทางอุดมการณ์ที่ส่งผลให้เกิดพัฒนาการของชน

ชาติในระดับต่างๆ ภายใต้ความมีเอกภาพที่บังคับความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้ความเชื่อจึงถูกผนวกเข้าไปในพิธีกรรม ไม่ว่าจะสังคมการเมืองจะเปลี่ยนรูปไปบ้างก็ตาม ซึ่งสามารถนำมาใช้อธิบายการคงอยู่ของชุมชนหมู่บ้าน และความเชื่อเรื่องการนับถือผีได้อย่างดี

ในการศึกษาพิธีและขนบซึ่งเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากจะพบความหมายของความเป็นประชาธิปไตยพื้นฐานของชุมชนและบทบาทของผู้นำอย่างไม่เป็นทางการแล้ว ยังพบพฤติกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ทั้งที่แสดงออกในแบบการประนีประนอม ร่วมมือและความรุนแรง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ และเป็นลักษณะที่มนุษย์มีนอกเหนือไปจากลักษณะทางร่างกายและชีวภาพ ลักษณะพิเศษหรือวัฒนธรรมนี้มนุษย์ได้ร่วมกันคิดค้นสร้างสรรค์ และร่วมมือปฏิบัติเป็นแบบแผนแห่งพฤติกรรมในชีวิตมาเป็นเวลาช้านาน (ไพฑูริย์ เกรือแก้ว, 2515 : 40)

วัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (dynamic) แต่จะเปลี่ยนแปลงช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมและการเมือง หากขาดการสืบทอดและจดบันทึกวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น ก็อาจลบเลือนไปตามกาลเวลา ในปัจจุบันวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมกำลังถูกคุกคามและแทนที่ด้วยวัฒนธรรมใหม่ ซึ่งระบบการเมืองนำเข้าไปสู่ชุมชนโดยใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือ ส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การหลงไหลของวัฒนธรรมตะวันตก ไม่ว่าจะเป็วัฒนธรรมในการผลิต การบริโภค หรือแม้แต่วัฒนธรรมในการคิดค้อยๆ กลืนวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมและยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น จนทำให้คนในท้องถิ่นขาดความภูมิใจในตนเอง เกิดการแย่งชิงทรัพยากร การแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและแสดงออกในรูปแบบการต่อต้าน และการใช้ความรุนแรง ชุมชนขาดเอกภาพ ใช้ระบียบและเกิดปัญหานานัปการ ที่สำคัญคือการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็นชุมชนเมืองหรือชนบท

ในทุกชุมชนล้วนมีวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ซึ่งเป็นสิ่งแสดงถึงแบบแผนการดำรงชีวิตของชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เมื่อพิจารณาภาพความขัดแย้งในชุมชนต่างๆ แล้ว พบว่าการแสดงพฤติกรรมของชุมชนล้วนขัดแย้งกับลักษณะพื้นฐานทางวัฒนธรรม ค่านิยมและความเชื่อของท้องถิ่น ปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชน บทบาทของผู้นำอย่างไม่เป็นทางการและการล่มสลายของวัฒนธรรมท้องถิ่น ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับแทบทุกสังคมย่อยในประเทศไทย จึงกลายเป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจน้อย เนื่องจากเป็นปัญหาพื้นฐานที่พบได้ทั่วไป ในความเป็นจริงปัญหาเหล่านี้เปรียบเสมือนแผลลึกๆ ในร่างกายของประเทศไทย หากปล่อยให้ลุกลามวันหนึ่งก็จะหมดหนทางเยียวยา

ชุมชนชาวกูยตำบลแจนแวนก็เช่นเดียวกัน แม้จะเป็นชุมชนที่มีความเหนียวแน่นทางวัฒนธรรม แต่ก็ต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลง จากชุมชนที่มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์คือ ความมีระเบียบวินัย ไม่ลักทรัพย์ ไม่ถือความลับในหมู่ชาวกูยด้วยกัน ไม่ทะเลาะวิวาท ปัจจุบันมีปรากฏการณ์ทางการเมืองท้องถิ่นที่แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งภายในชุมชนหลายกรณี ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนตำบลแจนแวน ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2539 ภายในสมัยสภาเดียว มีการเปลี่ยนคณะผู้บริหารถึง 4 คณะ โดยผ่านกระบวนการไม่ไว้วางใจจากสภา ในรอบระยะเวลาเพียงแค่ 5 ปี มีการเปลี่ยนข้าราชการส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลถึง 5 คน เปลี่ยนหัวหน้าส่วนการคลัง 5 คน เปลี่ยนหัวหน้าส่วนโยธา 3 คน

2. ตำบลแจนแวน มีกรณีการเดินขบวนประท้วง อันเนื่องมาจากการประกาศที่เขตป่าอนุรักษ์ทับที่ทำกินของราษฎร มีการเดินขบวนประท้วงไปยังที่ว่าการอำเภอ ศาลากลางจังหวัด และไปรวมกลุ่มประท้วงหน้ารัฐสภา เป็นกรณีความขัดแย้งเรื้อรังจากปี พ.ศ. 2537 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

3. เป็นพื้นที่ซึ่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินลงมาตรวจสอบและพบความผิดในทางทุจริตหลายเรื่อง โดยที่ในขณะนี้ยังมีการดำเนินคดีทางวินัย ทางแพ่ง และทางอาญายู่

เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาตัวอย่างในพื้นที่ที่เกิดขึ้นจริง กับความรู้พื้นฐานด้านวัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่นแล้วจะเห็นว่า มีความขัดแย้งกันอย่างเห็นได้ชัด ระหว่างวัฒนธรรมเรื่อง การไม่ทะเลาะวิวาทกัน การไม่ลักทรัพย์ การไม่พูดปด ความสามัคคีและความร่วมมือร่วมใจกัน กับปรากฏการณ์การทุจริต การเดินขบวนประท้วง การใช้ความรุนแรง การมีปัญหาทภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ เป็นต้น

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ อาจกล่าวได้ว่า ส่วนหนึ่งน่าเป็นความผิดพลาดและความรับผิดชอบของระบบการเมืองที่กระจายอำนาจการเมืองการปกครองไปสู่ท้องถิ่นในขณะที่พื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังไม่อยู่ในระดับที่พร้อมรับอย่างเต็มที่ แม้ท้องถิ่นจะมีพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตยในวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ยังเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับผลประโยชน์มากนัก ในขณะที่การปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระจายอำนาจลงไปเป็นเรื่องของผลประโยชน์และอำนาจ

หากจะกล่าวหาคึงถึงความผิดพลาดของระบบการเมือง เราก็คงไม่อาจมองข้ามข้าราชการส่วนท้องถิ่นไปได้ ด้วยข้าราชการคือผู้นำนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติในพื้นที่ หากข้าราชการลงไปครอบงำอำนาจในการตัดสินใจเลือกของชุมชนโดยไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมแล้ว ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของชุมชน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวข้างต้นกับความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น ในฐานะเป็นเครื่องกำหนดแบบแผนพฤติกรรมของชุมชน จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ด้วยการให้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมของท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นเสมือนหัวใจของชุมชน และเป็นจุดกำเนิดพฤติกรรม การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น จะนำไปสู่การค้นพบองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาและแก้ปัญหาของท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านการเมืองการปกครอง เป็นแนวทางในการสร้างกระบวนการกล่อมเกลาริษฎ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพื้นฐานมาจากความเป็นประชาธิปไตยชุมชน บนความเหนียวแน่นทางวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเป็นธรรมชาติ และเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ไม่สร้างความแตกแยก อีกทั้งยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ต่อไป

การแสวงหาแนวทางในการปรับบทบาทผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และส่งเสริมบทบาทของผู้นำที่ไม่เป็นทางการให้มีบทบาทในการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกประชาธิปไตยให้กับชุมชน ให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปอย่างเห็นอกเห็นใจกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ไม่อวดเอาเปรียบกัน มีการแบ่งปัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทุกคนเคารพสิทธิ เสรีภาพซึ่งกันและกัน และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม กระบวนการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการพัฒนาทางการเมืองการปกครอง อันเกิดจากการกล่อมเกลาริษฎ์โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมท้องถิ่น จะส่งผลดีและนำการพัฒนาที่ยั่งยืนมาสู่ชุมชนอย่างแน่นอน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นในการประกอบพิธีเถียงปู้ตา หรือแซนยะ ของชุมชนชาวกูยตำบลแจนแวน กิ่งอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของพิธีแซนยะ ที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมือง อันได้แก่ การเลือกผู้นำทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของคนในชุมชนชาวกูย ตำบลแจนแวน กิ่งอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาประชาธิปไตย โดยกระบวนการกล่อมเกล้าและเรียนรู้ผ่านวัฒนธรรมท้องถิ่น

สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ประกอบด้วยความเชื่อ ค่านิยม หรือวิถีคิด ซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาใน

รูปของประเพณีพิธีกรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของคนในท้องถิ่น

นิยามศัพท์

ชาวกูย หมายถึง ชาวไทยช่วยเป็นชนกลุ่มแรกที่มาตั้งถิ่นฐานในเขตจังหวัดสุรินทร์ สืบเชื้อสายมาจาก ลัวะ หรือ ขอม แต่ต่อมาเรียก ว่า ลัวะ กูย หรือ กวย เป็นชนชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานเดิมบริเวณพรมแดนไทยกับกัมพูชาทางราชสำนัก กรุงรัตนโกสินทร์ สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรียกชนกลุ่มนี้ภายหลังว่า “ลัวะ” สันนิฐานว่า เป็นการเรียกเนื่องจากการลำเลียงของป่าและส่งเครื่องราชบรรณาการให้แก่เมืองหลวง (เจริญ ไวรวิจันกุล, 2539 : 42)

แซน หมายถึง การประกอบพิธีเช่นไหว้ผีปู่ตาหรือเลี้ยงปู่ตา ซึ่งเป็นการบรรพบุรุษของชาวกูย เช่นไหว้มากมายและเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกันของชุมชน โดยปกติแต่ละหมู่บ้านจะจัดพิธีแซนประจำปีละ 2 ครั้ง คือ ในช่วงเดือน 3 และเดือน 6 หรือเดือน 7 ในภาษาเขมร ประเพณีแซน หมายถึง ประเพณีแต่งงาน ชาวกูยหรือเชื้อสายเขมรจะมีพิธีเลี้ยงปู่ตากระทำในช่วงเดือนสิบ เรียกว่า ประเพณี “แซนโถนตา”

ปู่ตา หมายถึง คนสองจำพวกที่เป็นบรรพบุรุษ ปู่ หมายถึง ปู่และย่าที่เป็นพ่อแม่ของพ่อ ส่วนคำว่า ตา หมายถึง ตาและยายที่เป็นพ่อแม่ของแม่

ยะจ๊วะ หมายถึง ศาลอันเป็นที่สิงสถิตย์ของผีปู่ตาประจำหมู่บ้าน บางสำเนียงเรียกว่า ยะจู้ด ภายในศาลปู่ตาหรือ ยะจ๊วะ จะประกอบด้วย แท่นบูชา รูปปั้นปู่ตา ข้าทาสชายหญิง รูปปั้นช้าง ม้า วัว ควาย หอก ดาบ พวงมาลัย ดอกไม้ รูปเทีบนและเครื่องเช่นไหว้ต่าง ๆ ยะคือ ผู้หญิง จ๊วะ คือ ผู้ชาย

เพ้าจ๋า หมายถึง ผู้ดูแลยะจ๊วะ เป็นผู้ประกอบพิธีแซนขะติดต่อกับปู่ตา และนำคำสอนคำตักเตือน หรือสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดจากปู่ตามาถ่ายทอดสู่ชุมชน

แมมอ หมายถึง แม่หมอบผู้มีญาณพิเศษมีความสามารถพิเศษในการรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยของคนในชุมชน โดยใช้วิธีทางไสยศาสตร์

กะไม้หุง หมายถึง ฝึประจำเรือน

ขน้ำย หมายถึง ฝึไร่ ฝึนา ภาษาลาว เรียกว่า ฝึตาแฮก

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. จากการศึกษาวิจัย จะทำให้ทราบรายละเอียดของการจัดพิธีแห่นายของชุมชนชาวภูยกายตำบลแจนแวน กิ่งอำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ และยังเป็น การรวบรวมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อประโยชน์ด้านการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยังคงอยู่ต่อไป
2. ผลการศึกษาในครั้งนี้จะนำไปสู่การเชื่อมโยงแนวคิด แบบแผนพฤติกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากการเข้าร่วมพิธีแห่นาย กับรูปแบบการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของชุมชนและวัฒนธรรมทางการเมืองของชุมชน อันจะนำไปสู่การค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตย บนพื้นฐานการมีวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน
3. การพบคำตอบที่อธิบายสมมติฐานในการศึกษา จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีการเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป โดยถ่ายทอดผ่านผู้นำแบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ประชาชนยกระดับจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม และจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการสร้างกระบวนการกล่อมเกลาริษฎ์ทางการเมืองให้แก่ชุมชน โดยมีวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเครื่องมือ